

Stockholm den 30 juni 2026

R-2026/0855

Till Klimat- och näringslivsdepartementet
KN2026/00741

Sveriges advokatsamfund har genom remiss den 27 mars 2026 beretts tillfälle att yttra sig över betänkandet Ädelmetallutredningen – en moderniserad reglering av handel med ädelmetallarbeten (SOU 2026:14).

Sammanfattning

Advokatsamfundet bedömer att utredningens förslag i huvudsak är välmotiverade och lämpliga för att anpassa svenska regler till nuvarande marknadsförhållanden.

Advokatsamfundet utgår i det följande från de ändringar som föreslås i befintlig reglering och lämnar några förslag på förtydliganden i det fortsatta lagstiftningsarbetet. Förslagen grundar sig i behovet av en rättssäker reglering av ingripande avseende avregistrering av namnstämpel, köp under dold identitet samt av ackrediterade kontrollorgans befogenheter och överklagande av ett sådant kontrollorgans beslut.

Synpunkter

Allmänna synpunkter

Advokatsamfundet kan konstatera att den föreslagna regleringen i stort motsvarar den inom området för traditionell marknadskontroll (t.ex. leksaker, maskiner och elektrisk utrustning) som grundar sig i EU:s harmoniserade produktlagstiftning och marknadskontrollförordningen (EU 2019/1020) och att utredningens förslag innebär

att tillsynsmyndigheten, Swedac, får tillgång till en verktygslåda vad gäller ingripanden som liknar den på det traditionella marknadskontrollområdet.

En viktig skillnad ur rättssäkerhetssynpunkt är att traditionella marknadskontrollmyndigheter, såsom Elsäkerhetsverket, Kemikalieinspektionen eller Konsumentverket, hanterar betydligt fler ärenden per år än vad Swedac som tillsynsmyndighet hanterar inom ädelmetallområdet. Som utredningen själv har konstaterat, finns det därför en risk för en mer inkonsekvent och oförutsebar tillämpning på ädelmetallområdet än inom det traditionella marknadskontrollområdet. Ur rättssäkerhetssynpunkt är det därför viktigt att beakta att trots det begränsade antalet ärenden behöver tillsynsmyndighetens, dvs. Swedacs, rättstillämpning vara rättssäker, förutsebar och proportionell.

Avregistrering av namnstämpel

Tillsynsmyndighetens, dvs. Swedacs, föreslagna ingripandebefogenhet att avregistrera en namnstämpel utan innehavarens samtycke är en mycket ingripande åtgärd. Detta eftersom den innebär att näringsidkaren saknar förutsättningar för marknadstillträde. Samtidigt utgör registreringen av namnstämpel ett enkelt förfarande utan en föregående materiell lämplighetsprövning.

Avregistrering av en namnstämpel innebär i praktiken att näringsidkarens möjlighet att självständigt saluföra ädelmetallarbeten av guld och platina med ansvarsstämpling upphör. Avregistrering av en namnstämpel kan närmast likställas med ett beslut om att återkalla en produkt från marknaden eller att återkalla ett tillstånd att bedriva tillståndspliktig verksamhet. Om namnstämpeln avregistreras är näringsidkaren hänvisad till att i stället låta ett kontrollorgan kontrollstämpla sina arbeten, vilket innebär ökade kostnader och beroende av tredje part. Det innebär i sin tur väsentligt försämrade förutsättningar att utöva näringsverksamheten.

Eftersom avregistrering av namnstämpel är en ingripande åtgärd för en näringsidkare är rättssäkerhetsaspekterna av särskild vikt. Regleringen behöver därför vara särskilt tydlig vad gäller vilka regelöverträdelser som kan leda till en sådan åtgärd.

Utredningen föreslår att en namnstämpel ska kunna avregistreras om den har använts i strid med lagen om handel med ädelmetallarbeten eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen. Bestämmelsen avser att träffa situationer av allvarlig eller upprepad

misskötsel, såsom systematiska brister trots vidtagna åtgärder, allvarlig brottslighet eller betydande missbruk.

Den av utredningen föreslagna bestämmelsen saknar emellertid den kvalificering som framgår av utredningens överväganden. Såsom bestämmelsen är formulerad kan varje mindre överträdelse av regelverket – inklusive sådana som enligt utredningen i normalfallet bör hanteras genom framåtsyftande rättelseingripanden som förelägganden och vite – ligga till grund för avregistrering. Innehavaren ska visserligen ges tillfälle att vidta rättelse innan ingripandeåtgärden vidtas, men lagtexten anger inte någon tröskel med hänsyn till proportionalitetsprincipen för när en regelöverträdelse är så allvarlig eller systematisk att denna typ av allvarligt ingripande ska få ske. En sådan tröskel bör framgå av lag.

Av rättssäkerhets- och proportionalitetsskäl bör det därför övervägas om det av lagtexten bör framgå att avregistrering av namnstämpel vid missbruk förutsätter att vissa kvalificerade omständigheter föreligger, såsom att det ska vara fråga om allvarliga eller upprepade regelöverträdelser.

Köp under dold identitet

Utredningen föreslår att tillsynsmyndigheten Swedac ska ha befogenhet att köpa ädelmetallarbeten under dold identitet om det är nödvändigt för tillsynen enligt lagen. Utredningen har konstaterat att det finns utmaningar inom e-handeln och att öppet köp inte kan förväntas leda till resultat.

Inom traditionell marknads kontroll gäller, som princip, att tillsynsmyndigheten i första hand bör utföra tillsynen genom ett öppet köp och att dold identitet bör användas endast om det är nödvändigt för att syftet med kontrollen ska uppnås. Köp under dold identitet ska således göras med stor restriktivitet (jfr prop. 2020/21:189 s. 42 och prop. 2021/22:238 s. 154). Bestämmelser om köp under dold identitet finns i exempelvis 6 b § andra stycket lagen (1992:1512) om elektromagnetisk kompatibilitet och 6 b § andra stycket lagen (1992:1514) om måttenheter, mätningar och mätdon.

Att genomföra köp genom dold identitet är för näringsidkaren mer ingripande än ett öppet köp. Som utredningen har konstaterat har JO uttalat att dold myndighetsutövning kan vara problematisk och rättssäkerhetsaspekterna väger därför tungt.

Till skillnad från traditionell marknads kontroll syftar regleringen för ädelmetaller inte till att undvika risk för liv och hälsa. Advokatsamfundet anser därför att det, trots vad utredningen har redovisat om utmaningar inom e-handeln, inte finns något skäl till att tillåta köp genom dold identitet i en vidare mån än vad som gäller inom marknads kontrollområdet. Enligt utredningens förslag ska det visserligen krävas att det är nödvändigt för tillsynen för att köp under dold identitet ska få göras. Det är emellertid något oklart vad begreppet ”nödvändigt för tillsynen” innebär i detta sammanhang.

I syfte att klargöra att köp under dold identitet ska ske med restriktivitet föreslår Advokatsamfundet därför att bestämmelsen formuleras på ett sätt som motsvarar hur sådana regler är formulerade inom marknads kontrollområdet, dvs. att sådana köp får ske endast om det är nödvändigt för att syftet med kontrollen ska uppnås.

Befogenheter för ackrediterade kontrollorgan och överklagande av kontrollorgans beslut

Utredningen föreslår en ny bestämmelse som reglerar befogenheten för tillsynsmyndigheten (Swedac) att meddela föreskrifter om villkor och förutsättningar för när ett ackrediterat kontrollorgan får medge att en tillverkare eller importör anbringa kontrollstämpel på ädelmetallarbeten. Utredningen har kommit fram till att det ackrediterade kontrollorganets medgivande, respektive återtagande av ett sådant medgivande, ingår i en civilrättslig överenskommelse mellan kontrollorganet och tillverkaren respektive importören och inte utgör myndighetsutövning som påverkar den enskildes rättsliga ställning. Utredningen föreslår inte några bestämmelser om befogenheter för ackrediterade kontrollorgan eller om överklagande av ett kontrollorgans beslut.

Advokatsamfundet ser anledning att ifrågasätta utredningens bedömning och slutsatser i detta avseende.

De beslut som ett ackrediterat kontrollorgan föreslås kunna fatta i fråga om medgivande för en tillverkare eller importör att anbringa kontrollstämpel på ädelmetallarbeten och återtagande av ett sådant medgivande har rättsverkningar för enskilda. Dessa beslut får anses gälla rätten att bedriva viss ekonomisk verksamhet eller att utnyttja enskild egendom. När ett privat organ som agerar i myndighets ställe beslutar i sådana frågor rör det således civila rättigheter i Europakonventionens mening. Advokatsamfundet hänvisar här till regleringen av överklagande av

certifieringsorgan eller kontrollorgans beslut i 13 kap. 3 a § och 3 b § plan- och bygglagen (2010:900), som träder i kraft den 1 juli 2026 (se även prop. 2025/26:172 s. 86 ff.). Liknande överväganden finns i prop. 2020/21:86 s. 52 om kompletterande bestämmelser till EU:s cybersäkerhetsakt¹ som har lett till reglering av överklagande av beslut från organ för bedömning av överensstämmelse i 20 § lagen (2021:553) med kompletterande bestämmelser till EU:s cybersäkerhetsakt. Se även SOU 2025:101 s. 701 ff. som gäller anpassningar av svensk rätt till EU:s AI-förordning² och SOU 2025:115 s. 202 ff. som gäller anpassningar av svensk rätt till EU:s cyberresiliensförordning³. Båda betänkandena är föremål för beredning i Regeringskansliet.

Av rättssäkerhetsskäl bör därför de befogenheter som ett ackrediterat kontrollorgan föreslås ha i form av medgivande till att tillverkaren eller importören själv anbringa kontrollstämpel på ädelmetallarbeten, vägran att ge ett sådant medgivande och återtagande av ett tidigare lämnat medgivande, tydligt framgå av lag. Det förvaltningsrättsliga kravet på rättsskydd för enskilda och kravet på domstolsprövning i Europakonventionen (artikel 6) bör också förutsätta regler om överklagande av organens beslut.

Advokatsamfundet föreslår därför att det i det fortsatta beredningsarbetet övervägs om, och i så fall hur, en sådan reglering lämpligen bör utformas.

SVERIGES ADVOKATSAMFUND

Mia Edwall Insulander

---

¹ Förordning (EU) 2019/881.

² Förordning (EU) 2024/1689.

³ Förordning (EU) 2024/2847.